

tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Koninklijk wonen

1 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

- voorstelling: De schilder toont vooral de enorme omvang van het paleis en de vele omringende tuinen en/of stelt het enorme paleis voor als middelpunt van het universum / in een landschap dat zich tot in het oneindige uitstrekt en benadrukt daarmee de (absolute) macht van de Zonnekoning (die zichzelf als middelpunt van het universum zag). 1
- vogelperspectief: De schilder koos ervoor het paleis te schilderen van bovenaf / (bij wijze van spreken) vanuit de hemel gezien, zodat hij het paleis als geheel en/of in het landschap kon weergeven (totaalplaatje). 1

2 maximumscore 3

drie van de volgende:

- de naar voren springende entree
- het gebruik van hekjes / balustrades op het dak / langs de gevel
- veel ornamenten / versieringen
- de toepassing van goud in lijsten (daklijsten, raamlijsten) / de klok
- de beelden(groepen) op het gebouw en/of tegen het gebouw aan
- de dynamische vorm van de beelden(groepen)

per juist antwoord 1

3 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Het bed staat centraal in de ruimte, zodat iedereen de koning kan zien.
- Het (staatsie)bed wordt afgescheiden van de rest van de ruimte door een balustrade / hekwerk.
- Er staan stoeltjes naast het bed voor de mensen die helpen bij het ritueel.
- De kleurcombinatie van rood en goud van de wanden en de gordijnen past bij het theater / past bij het opstaan als een voorstelling (bijzonder ritueel met publiek).
- De gordijnen rondom het bed (voor het laten zien en verbergen van de koning) dragen bij aan het theatrale karakter van het opstaan.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De slaapkamer van Lodewijk XIV als centrum van de macht / als het kloppende hart van de natie: de kamer ligt in het centrum van het paleis (boven de entree) en dat symboliseert de alles overheersende macht van Lodewijk XIV en/of hierdoor overziet Lodewijk XIV zijn bezit / zijn hele koninkrijk.

of

Lodewijk XIV als Zonnekoning: de slaapkamer ligt in het midden van het paleis, wat te vergelijken is met de positie van de zon in het zonnestelsel: alle planeten draaien om de zon / alles draait in het paleis om de Zonnekoning.

of

De slaapkamer was zo gepositioneerd in het paleis dat het licht van de opkomende zon er binnenviel, wat de verbinding van de Zonnekoning met de zon nog verder versterkte.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als ook een beschrijving van de symbolische functie wordt gegeven.

5 maximumscore 3

- licht (een van de volgende): 1
 - De sterke lichtbron rond / achter Apollo legt de nadruk op de zonnegod.
 - Het contrast tussen de donkere partijen (wolken) onder in het beeld en de nagenoeg witte partijen met Apollo in het centrum legt de nadruk op Apollo.
 - De lichtreflecties op de armen / benen / hoofden van de figuren op de voorgrond leiden de blik van de beschouwer naar het centrum (met Apollo).
- ruimte (een van de volgende): 1
 - De verkortingen in de figuren leiden de blik van de beschouwer naar het centrum (met Apollo).
 - De verschillende diagonale zichtlijnen (bijvoorbeeld langs de zittende figuur met de baard links en de strijdswagen of langs de zittende figuren rechts) leiden naar Apollo.
- kleur: De kleuraccenten rood, blauw en geel leiden de blik via deze accenten (van de voorgrond, naar het midden en vervolgens naar het geel en wit) naar het centrum met Apollo. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 D

7 **maximumscore 1**

een van de volgende:

- Lodewijk XIV laat zich de Zonnekoning noemen / identificeert zich met de zon / met de zonnegod Apollo.
- Lodewijk XIV omringt zich met deze goden, alsof hij zelf een god is / in een godenwereld leeft.
- Lodewijk XIV laat zien dat hij geleerd/ontwikkeld is en de klassieken kent.
- Lodewijk XIV gebruikte afbeeldingen van Apollo en andere goden om zijn (goddelijke en onbetwistbare) macht te symboliseren/versterken.

8 **maximumscore 3**

drie van de volgende:

- De koning lijkt het langst van het groepje mannen (door het hoge hoofddekse) / torent boven iedereen uit / staat op een verhoging.
- De koning draagt kostbare stoffen / versierde kleding (terwijl de andere mannen eenvoudig gekleed zijn).
- De koning valt op door zijn staf en handgebaar.
- De blikken van enkele omringende mannen zijn op de koning gericht.
- De koning draagt een opvallend hoofddekse (met een grote rode pluim erop).
- De koning is ten voeten uit afgebeeld (terwijl de andere mannen deels overlapt worden).

per juist antwoord

1

9 **maximumscore 3**

drie van de volgende:

- (zilveren) schaal: edelsmeden
- (marmeren / stenen) vaas: beeldhouwen / keramiek
- tapijt: (tapijt)weven / tapijtknopen
- gordijn: weven
- (houten) tafel / kast: houtbewerken / meubelmaken
- vierkante tegel: houtsnijden / houtbewerken en/of keramiek
- schilderij: schilderen

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

een van de volgende:

- De kleuren oranje-rood en goudgeel passen bij / komen overeen met de rode barokke stoelen en/of bank die al ouder zijn.
- De lichte vlek / het ovaal in het bakstenen patroon komt overeen met / past bij de vorm en/of het licht van de kroonluchter.
- De warme gloed past / tinten bruin passen bij de oude houten kast (het dressoir).
- De rechthoekige vormen passen bij de geometrische plafonddecoraties en/of bij de decoratie van de schouw.
- Het werk is aangebracht tussen / ingekaderd door de (historische) lambrisering en de (kroon)lijsten.

11 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (Rode) baksteen is een typisch Nederlands bouw materiaal (bijvoorbeeld van traditioneel Hollandse bakstenen huizen).
- De opbouw in vakjes doet denken aan het verkavelde polderlandschap (weilanden met slootjes eromheen).
- De herhaling van de vakjes doet denken aan het patroon van het Nederlandse landschap vanuit de lucht gezien.
- De horizontale opbouw past bij het vlakke Nederlandse landschap.

per juist antwoord

1

12 maximumscore 2

twee van de volgende:

- de scheurranden / ruwe vormen op de rode bakstenen
- de net iets wisselende maatvoering / hoogtes van de bakstenen
- de ruwe randen van de (gele) bakstenen
- de onregelmatigheden (in het oppervlak) van de gele baksteen
- de subtiele kleurverschillen in de bakstenen (van rood naar geel)

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Kroonprinses Amalia heeft als dochter van koning Willem-Alexander en koningin Máxima delen van hun DNA en volgt haar vader op / wordt de nieuwe koningin. Dat verklaart haar (DNA-)portret tussen de portretten van haar vader en moeder.
- Dit kunstwerk gaat over de erfopvolging. Het DNA van koningin Máxima en koning Willem-Alexander ligt besloten in Amalia. Zij past in de bloedlijn / DNA-lijn van de nieuwe generatie koningen en koninginnen.
- Met dit hedendaagse kunstwerk tonen de koning en koningin zich als een modern koningshuis: ze zijn transparant (tonen het DNA van hun familie) en/of ze tonen het resultaat van hedendaagse wetenschap en ze laten daarmee zien dat ze zich richten op de toekomst, met hun dochter Amalia als toekomstige koningin.

14 maximumscore 2

een van de volgende:

- Amsterdamse School (kunststroming): maakte ook gebruik van baksteen als decoratief element / versierende wanden (toelichting).
- De Stijl (kunststroming): de opbouw in geometrische (horizontale en verticale) vlakken komt overeen (toelichting)
- Zero en/of de Nul beweging (kunststroming): eenvoudige materialen en geometrische vormen (toelichting)
- Dutch Design / Droog Design (kunststroming): humor in het werk zoals het gebruik van baksteen in een sjiek interieur (design met een knipoog) / alledaags materiaal / 'eerlijk' ambachtelijke werkwijze met materiaal (toelichting).

Opmerking

Alleen de maximumscore toekennen als het antwoord beide antwoordelementen bevat.

Uitzonderlijk talent

15 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (drie van de volgende):

- (verhoudingen) De verschillende delen van het lichaam zijn goed in verhouding. / De proporties van het menselijk lichaam kloppen.
- (gezichtsuitdrukking) De gezichtsuitdrukking is levensecht voorgesteld. / De expressie in het gezicht is natuurgetrouw.
- (kleding) Het hoofddekseel / de gevouwen stof op het hoofd en/of de iets afgezakte broek en/of het los hangende hemd is gedetailleerd / herkenbaar weergegeven.
- (plasticiteit) De ruimtelijke weergave van de figuur overtuigt door goede licht-schaduwwerking en/of consequente weergave van lichtval.
- (anatomie) De aangespannen spier in de onderarm is overtuigend weergegeven / de onderarm is anatomisch juist verbeeld.
- (houding) De iets ingezakte / vermoeide houding en/of het iets scheve hoofd en/of de licht gebolde rug is overtuigend weergegeven.
- (kleur) De nuances in kleur zijn en/of het kleurverloop is zorgvuldig geschilderd.

per juist antwoord

1

16 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Het schilderij stelt (een hoogtepunt uit) een heftige / angstaanjagende / dramatische strijd tussen mensen / ruiters en leeuwen voor. De belangstelling voor dergelijke dramatische voorstellingen en/of de krachtmeting met de wilde natuur is kenmerkend voor de romantiek.

of

De leeuwenjacht is een fantasievoorstelling in een verlaten / Oosters landschap en/of wordt gevoerd door ruiters in (wapperende) Oosterse kleding met exotische dieren. Dit past bij de belangstelling voor het (exotische) onbekende leven in het Oosten / voor avontuurlijke verhalen uit het Oosten, en dat is kenmerkend voor de romantiek.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De vele schuine lijnen / diagonalen zoals die van de speren / harpoenen / teugels versterken de dynamiek/beweging in de compositie.
- De vele S-vormen / halfronde vormen zoals in de benen, contouren, staarten van de paarden en/of leeuwen en/of in de golvende vormen van de kleding van de ruiters maken het tot een kolkende beweging.
- De afwisseling van licht-donkeraccenten en/of de opeenvolging van witte accenten, zoals de verschillende witte kledingstukken van de ruiters, vormen samen een golvende beweging.

per juist antwoord

1

18 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Saleh kwam zelf uit een adellijke familie / de aristocratie en was dus thuis in deze voorname kringen.
- Saleh had goede connecties met het hof / het Koninklijk Huis in Nederland, wat een aanbeveling was voor / toegang gaf tot andere adellijke kringen / tot kringen van voorname mensen.
- Een kennismaking / ontmoeting met Saleh werd gezien als aandacht hebben voor kunst en cultuur, wat bijdraagt aan de cultureel-maatschappelijke / intellectuele status van het hof (mecenaat) / voorname mensen.
- Saleh was een exotische verschijning en voldeed daarmee aan het romantische verlangen naar het / de belangstelling voor het vreemde / exotische in deze kringen van voorname mensen.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste argumenten zijn (twee van de volgende):

- (behoud van Nederlands erfgoed) Het is door Saleh cadeau gegeven aan de koninklijke familie (Koning Willem III). Het getuigt van weinig respect voor de kunstenaar/gever om het vervolgens te verkopen, het verdient dan ook een publiek toegankelijke plek waar iedereen het kan zien.
- (mecenaat) Het schilderij staat voor / symboliseert goed mecenaat / zorg voor kunst en kunstenaars, waarmee het koninklijk huis zich kan onderscheiden / een voorbeeld voor anderen kan zijn.
- (koloniaal verleden) Het schilderij is een voorbeeld / getuigenis van een aspect van het koloniaal verleden van Nederland en laat zien dat mensen uit de koloniën in Nederland en Europa succesvol konden zijn.
- (hoge kwaliteit) Het monumentale schilderij is in Nederland een bijzonder voorbeeld van romantische kunst uit die tijd.

per juist antwoord

1

20 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (Zuid-)Afrikaanse kunst, zoals het Afrikaanse masker links
- (Zuid-)Afrikaanse kunst, zoals het beeld van de vogel rechts
- Het danspaar verwijst naar de (Zuid-)Afrikaanse danscultuur en/of jazz: er wordt veel en/of goed gedanst.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De twee figuren staan op een schuine lijn / plank / draad (waar ze van af dreigen te glijden), zoals een schuine plank (teeterboard) en/of een wipwap uit het circus.
- De figuur links houdt de armen horizontaal en/of helt wat naar links alsof de figuur zijn/haar evenwicht wil bewaren.
- De twee figuren steunen op elkaar met verschillende ledematen (met zowel armen als benen), alsof ze acrobaten zijn.
- De linker figuur staat schuin en wordt in balans gehouden door de rechter figuur / de figuur met de (zware) ketting in de hand (als een soort anker).
- De poses / houdingen zijn uitgesproken geposeerd ('zie mij eens').
- De figuren hebben een grappige grote mond en/of kin en lijken op de overdreven getekende gezichten van een clown.
- De kleding met strakke broek en gestreepte shirts doet wel denken aan die van een clown.

per juist antwoord

1

22 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- *Equilibre* verwijst naar een minder scherp onderscheid tussen man en vrouw, want in de voorstelling lijken de figuren non-binair te zijn / een combinatie van mannelijke en meer vrouwelijke aspecten te zijn.
- *Equilibre* verwijst naar een minder scherp onderscheid tussen oud / groot en jong / klein, want de grote, oudere figuur links wordt door een kleinere, jonge figuur rechts in evenwicht gehouden.
- *Equilibre* verwijst naar het zoeken / in balans houden van het vreemde (vervormde, absurde) en het normale (realistische, vertrouwde), zoals het hoofd van het jonge kind dat een veel te grote, oude mond en kin heeft.

23 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Matloga werkt uitsluitend in zwart-wit, waardoor hij mensen wil laten zien hoe westerse (veelal witte) mensen kijken naar / vooroordelen hebben over het dagelijks leven / uiterlijk / cultuur van Zwarte mensen, bijvoorbeeld dat ze goed kunnen dansen en hun kunst uit maskers bestaat.
- Matloga werkt op groot formaat, zijn doeken met interieurs zijn bijna net zo groot als de ruimte waarin de beschouwer staat. Op deze manier betreft hij de beschouwer sterk bij zijn werk en nodigt hij de beschouwer uit om te kijken naar / na te denken over onderwerpen als hoe zie ik de ander / racisme / (voor)oordelen.

Een vrouwelijke blik op fotografie

24 maximumscore 2

twee van de volgende:

- de ongewone / onverwachte combinatie van (dagelijkse) voorwerpen, zoals de (nep)hand die uit een schelp steekt (vervreemding)
- de combinatie van een detailopname van zand (dat doorgaat voor strand) en een opname van een wolkenlucht van veraf (de zee die je ertussen verwacht ontbreekt)
- de hand die uit de schelp lijkt te kruipen alsof die een dier (kreeft) is / een levend wezen is / een vinger in het zand steekt (metamorfose)
- de (afgehakte) hand, die los is geraakt van een lichaam op het strand (nachtmerrie)
- in de wolkenlucht zijn spookachtige gezichten te herkennen
- de raadselachtige slagschaduw links van de hand, die afkomstig lijkt van iets of iemand buiten de foto

per juist antwoord

1

25 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (*De geboorte van Venus*) In het werk van Dora Maar is (net als in het schilderij van Botticelli) een schelp afgebeeld, alleen 'baart' die een sierlijke hand en/of de hand van Venus wordt geboren op het strand (alsof het Venus is die uit de schelp kruipt, in plaats van dat ze op een schelp staat, zoals in het schilderij van Botticelli).
- (omgeving) De schelp met de hand ligt in het zand / op de oever / bij de zee (en dat is de plek waar Venus in het werk van Botticelli uit de schelp komt).
- (sfeer) Het mysterieuze licht / de indruk van schuim en/of rook rond de schelp met de hand doet denken aan de onwerkelijke / bovennatuurlijke gebeurtenis / het verschijnsel (zoals in het schilderij van Botticelli, waar Venus uit de zee geboren wordt met engelen en nimfen / figuren die de wind en het voorjaar voorstellen).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (contrast) Het sterke contrast tussen het (licht)schijnsel en de (donkere) wolken draagt bij aan de geheimzinnige sfeer.
- (spot) Er lijkt licht van een spot (van buiten het werk) op de schelp met de hand te vallen en dat zorgt voor een geheimzinnig / theatraal licht.
- (lichtbronnen) Er zijn meerdere (verborgen) lichtbronnen: het licht lijkt zowel van voren (buiten het werk) als van achteren ('achter' het toneel) te komen, wat bijdraagt aan de geheimzinnige sfeer.

per juist antwoord

1

27 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (aanzicht) Door te schilderen op het negatief ontstaan er nieuwe aanzichten, zoals (op afbeelding 19) een vooraanzicht verandert in een zijaanzicht of kort haar verandert in lang haar.
- (houding) Door het (weg)krassen rondom de bestaande vorm van de vrouwen ontstaat er een nieuwe houding / stand van het lichaam.
- (vervorming) Door het (weg)krassen verandert een glad en volledig lichaam in een vervormd lichaam / in een lichaam dat sterk vermagerd is / uit verhouding is en/of aangetast is.
- (krassen) Door het krassen op het lichaam ontstaat er een beschadigde / aangetaste huid wat een indruk van veroudering, verval of trauma geeft.
- (bedekken) Een stukje kant / stof op het lichaam (afbeelding 20) geeft een textuur op het lichaam / bedekt intieme delen van het lichaam.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 2

Een juiste uitleg omvat:

- een beschrijving (van een aspect) van het expressief verbeelde vrouwenlichaam uit afbeelding 18, 19 of 20, waaruit blijkt dat 1
- dit verschilt van het geïdealiseerde beeld van een vrouwenlichaam, zoals voorgesteld in het werk van Botticelli / figuur 5. 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

In het werk van Dora Maar zijn de vrouwenlichamen vervormd / expressief weergegeven, alsof ze een gevoel uitdrukken. Dit lijkt een commentaar op het klassieke schoonheidsideaal / op de vele vrouwelijke naakten die kunstenaars zoals Botticelli schilderden: lichamen met perfecte verhoudingen en/of staand in bevallige poses (standbeen, speelbeen).

Opmerking

De maximumscore alleen toekennen als het antwoord beide antwoordelementen bevat.

29 maximumscore 3

drie van de volgende:

- de ongewone / weinig flatteuze houdingen (niet geposeerd)
- een vieze ruimte / een ruimte in een kelder en/of krot (waar niet iedereen komt)
- een (gênant) moment van dronkenschap en/of uitputting (in de nacht)
- De foto's zijn onscherp / bewogen (vooral afbeelding 22).
- De foto is scheef genomen (afbeelding 22).
- De foto's zijn overbelicht en/of de gezichten hebben onnatuurlijke kleuren.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

30 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- (amateur, technisch) Goldins foto's zijn kiekjes / snapshots (zoals iedereen die wel kan maken) en in die tijd voldeed dit niet aan wat doorging voor goede / professionele fotografie (goede compositie, goed kleur- en lichtgebruik).
- (taboe) Goldins werk stelt onderwerpen als drugsgebruik / (trans)seksualiteit / huiselijk geweld aan de orde en in die tijd werden dergelijke onderwerpen (zeker in de Verenigde Staten) als aanstootgevend ervaren.
- (gender vooroordeel) Goldin is een vrouwelijke fotograaf en in die tijd werd de kunstwereld nog gedomineerd door (witte) mannen. Het feit dat Goldin een vrouw is / een vrouwelijke blik in de fotografie vertegenwoordigde, kan bijgedragen hebben aan de geringe aandacht voor haar werk vanuit de (mannelijke) kunstwereld.
- (activistisch) Goldins werk getuigt van activisme en engagement (opkomen voor mensen aan de rand van de samenleving). En in die tijd werd activisme binnen de kunst artistiek inhoudelijk niet interessant gevonden.
- (documentairefotografie) Goldins werk is persoonlijk en intiem. In die tijd was documentairefotografie vaak nog onpersoonlijk / meer gericht op algemene maatschappelijke gebeurtenissen en sociale kwesties (buiten de fotograaf).

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examiner in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

afbeelding 1	Pierre Patel, <i>Vue du château et des jardins de Versailles</i> , 1668 https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chateau_de_Versailles_1668_Pierre_Patel.jpg
afbeelding 2	Paleis van Versailles, hoofdentree https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:cour_de_marbre_du_chateau_de_versailles_october_5,_2011.jpg
afbeelding 3	De slaapkamer van Louis XIV https://images-bonnier.imgix.net/files/his/production/2022/05/20151925/lodewijk-xiv-zonnekoning-slaapkamer.jpg?auto=compress,format&w=1024&fit=crop&crop
afbeelding 4	Maurice Leloir, <i>Het opstaan van koning Lodewijk XIV</i> , prent https://www.meisterdrucke.nl/fijne-kunsten-afdruk/Maurice-Leloir/400735/Het-opstaan-van-koning-Lodewijk-XIV.html
afbeelding 5	plafondschildering van Apollo in zijn wagen, 1677-79, Paleis van Versailles https://en.chateauversailles.fr/sites/default/files/char_apollon.jpg
afbeelding 6 en 7 (detail)	Simon Renard de Saint-André, Louis XIV bezoekt de manufacture van gobelins, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:visit_of_louis_XIV_at_the_gobelins.jpg
afbeelding 8	uit: Themabijlage Huis ten Bosch https://www.koninklijkhuis.nl/onderwerpen/jaaroverzicht-koninklijk-huis/jaaroverzicht-koninklijk-huis-2019/themabijlage-huis-ten-bosch
afbeelding 9	https://architectenweb.nl/media/illustrations/2019/07/6fcb4487-dfa7-43ea-8ce3-f92a133abfbc_400.jpg , foto Sylvain Deleu
afbeelding 10	https://architectenweb.nl/media/illustrations/2019/07/6fcb4487-dfa7-43ea-8ce3-f92a133abfbc_400.jpg , foto Sylvain Deleu
afbeelding 11	https://jacobvanderbeugel.com/work/item/huis-ten-bosch

afbeelding 12	Raden Saleh, <i>Een man met een hak over zijn schouder</i> https://commons.wikimedia.org/wiki/File:collection_nmvwereldculturen,_tm-h-3270a,_aquarel,_'een_man_met_een_hak_over_zijn_schouder',_raden_saleh,_1820-1826.jpg
afbeelding 13	Raden Saleh, <i>De leeuwenjacht</i> https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Raden_Saleh_-_The_Lion_hunt_%281841%29.jpg
afbeelding 14	Johann Karl Bähr, <i>Portret van Sjarif Bastaman Raden Saleh</i> https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Carl_Johann_Baehr_-_Portr%C3%A4t_des_Raden_Saleh_Syarif_Bustaman.jpg
afbeelding 15	Neo Matloga, <i>A Bo papa Mapula, ba na le masala</i> https://www.neomatloga.com/20211.html
afbeelding 16	Hannah Höch, <i>Equilibre</i> https://es.pinterest.com/pin/276408495853869854/
afbeelding 17	Dora Maar, <i>Untitled (Hand-Shell)</i> https://1905960irenagil.wordpress.com/2020/06/07/photomontage-as-a-medium-of-portraying-the-unconscious-untitled-hand-shell-by-dora-maar/
afbeelding 18	Dora Maar, <i>Expérimentation sur négatif (Femme les mains dans les cheveux)</i> https://www.mutualart.com/Artwork/Experimentation-sur-negatif---Femme-les-/33FDD36A4E00297060FBA52FD079D0C4
afbeelding 19	Dora Maar, <i>Expérimentation sur négatif</i> https://www.mutualart.com/Artwork/Experimentation-sur-negatif/35DAF37C59E99A3BEEC53C1EB18B7162
afbeelding 20	Dora Maar, <i>Expérimentation sur négatif (Femme debout)</i> https://www.mutualart.com/Artwork/Experimentation-sur-negatif---Femme-debo/534B00D2C3F0E69C776E3DEFF2AAA6B6
afbeelding 21	Nan Goldin, <i>Trixie on the cot, NYC</i> https://www.guggenheim.org/artwork/10829
afbeelding 22	Nan Goldin, <i>Greer and Robert on the bed, NYC</i> https://www.tate.org.uk/art/artworks/goldin-greer-and-robert-on-the-bed-nyc-p78044
figuur 1	Plattegrond van Versailles, eerste verdieping https://commons.wikimedia.org/wiki/file:plans_du_rez-de-chauss%C3%A9e_et_du_premier_%C3%A9tage_du_palais_de_versailles,_%C3%89diteur_gavard,_premier_%C3%A9tage_-_gallica_2011.png
figuur 2	Voorbeeld van een DNA-barcode, https://foglets.com/dna-barcoding/
figuur 3	Raden Saleh, <i>Boschbrand</i> <a boschbrand"_forest_fire_by_raden_saleh.jpg"="" href="https://commons.wikimedia.org/wiki/file:national_gallery_singapore_-_joy_of_museums_-_">https://commons.wikimedia.org/wiki/file:national_gallery_singapore_-_joy_of_museums_-_"boschbrand"_forest_fire_by_raden_saleh.jpg
figuur 4	https://jegensentevens.nl/2018/10/koninklijk-en-vrij-de-prijs-voor-de-schilderkunst/
figuur 5	Sandro Botticelli, <i>De geboorte van venus</i> https://nl.wikipedia.org/wiki/De_Geboorte_van_Venus#/media/Bestand:Sandro_Botticelli_-_La_nascita_di_Venere_-_Google_Art_Project_-_edited.jpg
figuur 6	Studio Dora Maar, <i>Assia</i> https://www.photo.rmn.fr/archive/18-525759-2C6NU0A0891U2.html